

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. Billeskov Jansen, Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 284. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holb11val-shoot-idm140209964854848/facsimile.pdf> (tilgået 30. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

EPISTLER

- S. 66. *Vernis*, *Fernis*. – *Lacedæmonier*, *Spartanere*. – *Hiloter*, *Heloter*, Slaver i Livegenskab under Sparta. – *Nullum etc.* lat. Intet Erhverv er mere agtet end Agerdyrking. Frit efter Cicero: *De officiis*, I, 42, 151. – *en gammel Romer*. Holberg mener Cato, som anført i hans Tamerlans Biografi i *Helte-Historier* (Liebenbergs Udg. I, 23-24), men der er Tale om en Erindringsforskydning under Benyttelsen af Cicero-citatet, der ender med en Henvisning til et andet Cicero-Skrift, *Cato major seu De senectute*. – *Ceres*, den romerske Gudinde for Kornavl, Landbrug. – *Hiero* 2 ... *Mago* ... *Cato* ... *Varro* ... *Columella*, en Række antikke Landbrugsteoretikere, som Holberg sandsynligvis har kendt fra en af de talrige Udgaver af *Auctores latini rei rusticæ*. – *Hieron*, Konge i Syrakus 270-15 f. Kr. – *Mago*, Organisator af Karthagos Lejetroppehær (o. 500 f. Kr.). – *Cato*, den ældre Cato (d. 149 f. Kr.), romersk Konsul 195. – *Materie*, Emne. – *Varro*, Marcus Terentius Varro, romersk Forfatter (116-27 f. Kr.). – *Columella*, romersk Forfatter (født i Spanien, 1. Aarh. e. Kr.). – *en Romersk Raadsherre*, Senator Quintus Axius, der taler til Auguren Appius Claudius om dennes Landgaard (Varro: *De re rustica* 3,2). – *Det Klagemaal*, som *Columella* fører, i de første Linjer i Indledningen til *De re rustica*.
- S. 67. *Betænkning*, Udtalelse. – *grundigere*, mere velbegrunder, forstandig. – *af Erfarenhed*. Holberg tog selv kyndigt Del i Driften af sine Godser Brorup og Tersløsegaard (erhvervet henholdsvis 1740 og 1745). – *udi en Tid af 50 Aar*. Som honoreret Professor siden Dec. 1717 modtog Holberg Hovedparten af sin Løn i Indtægter fra et Antal af Universitetets Fæstegaarde, som han selv maatte forvalte. – *Anstalt*, Foranstaltning. – *af Romerske Skribenters omtales*, nemlig af Aulus Gellius (2. Aarh. e. Kr.), hos hvem hele Stedet lyder: »Hvis nogen havde ladet sin Mark gro til eller passet den skodesløst, eller hverken pløjet eller rensset den, eller hvis nogen havde forsømt sine Træer eller sit Vinbjerg, saa forblev det ikke ustraffet, men behandlede af Censorerne, som kunde idømme (den Skyldige) Skattebøde.« (Gellius 4,12). Holberg forkorter G.s Referat og sætter Tidsbøjningen efter Lovstilen: Hvis nogen lader ... bliver han. – *züre*, pynte, udsmykke. – *gemeene*, almindelige.
- S. 68. *at flye*, at udbedre, istandsætte. – *mit eget Gods*, Brorup. – *imaginere sig*, forestille sig. – *Transcendentalske*, oversansslige. – *med en hvid Kiep gaaer*, stikker af.
- S. 69. *Inventioner*, Paafund. – *Jorde-Bog*, Fortegnelse over de til en Gaard hørende Ejendomme med disses Indtægter, Afgifter m. v. – *en stor Høytidelighed*, utvivlsomt Hyldingen d. 18. Okt. 1660, omtalt i Holbergs *Dannemarks Riges Historie* (Levins